

CONTRIBUȚII LA STUDIREA MAGIEI ȘI MITOLOGIEI ȘARPELUI ÎN CULTURA POPULARĂ DIN MARAMUREȘUL ISTORIC ȘI ȚARA LĂPUȘULUI

PAMFIL BILȚIU

Şarpele este unul dintre simbolurile cele mai complexe și mai răspândite, prezent la toate popoarele și în întregul spațiu indo-european. Este considerat un simbol arhetipal și totalizator, un adevărat model simbolic (*imago mundi*) în concepțiile și reprezentările despre univers¹.

În mitologiile lumii şarpele este considerat animal polimorf, purtând în sine forțele stihiale ale naturii², ceea ce ne explică și prezența lui în magia meteorologică. În anumite ipostaze, în folclorul maramureșean, şarpele este semn prevestitor al ploii. “Când îi tare cald şarpele stă în cărare. Și-atunci noi știm că plouă” (Petrova).

În satele de pe Valea Vișeului, dar și în unele din Țara Chioarului, aflate la confluența cu Lăpușul, şarpele este implicat în riturile de provocarea ploii. “Când nu plouă, ne ducem și omorăm un şarpe și îl rădicam pe-o creangă” (Petrova). În Țara Chioarului, la Preluca, când era secretă se punea în apă “clopotul de la biserică, care putea fi substituit cu o cruce din cimitir, o icoană sau un şarpe ucis”³.

Provocarea ploii, prin uciderea şarpei, este mai răspândită în cultura populară românească și a fost atestată la finele veacului trecut în Moldova⁴. Pe Valea Jiului, tot la finele secolului trecut, semnalăm uciderea şarpei, în riturile de producerea ploii, și spânzurarea lui pe-o creangă, deci un ritual identic cu cel practicat în Maramureş⁵.

¹ Ivan Evseev, *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Timișoara, Editura Amarcord, 1998, p. 448.

² Ibid.

³ Elena Florian, *Şarpele în credințele și practicile magice din Chioar* în Buletin științific al Societății studențești de etnografie și folclor. Volumul II, Suceava, 1982, p. 167.

⁴ Adrian Fochi, *Datini și resurse populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea*, București, Editura Minerva, 1976, p. 257.

⁵ Ion Mușlea și Ovidiu Bărlea, *Tipologia folclorului după răspunsurile lui B.P. Hașdeu*, București, Editura Minerva, 1970, p. 485.

Mihai Coman menționează că dimensiunea teriomorfă ori chiar chtoniană pune șarpele în contact cu adâncurile subpământene, cu zonele în care zac energiile ascunse ale firii. De aceea numeroase credințe folclorice recomandă prinderea și prepararea lui magică, pentru dobândirea acestei energii, pentru realizarea transferului lor de la șarpe la om⁶. Uciderea urmată de spânzurarea sau aruncarea șarpelui pe ramuri de arbori face parte din această preparare magică a animalului.

Același cercetător, analizând puterea magică a șarpelui, menționează că nu oferă numai cunoașterea magică, ci harul metamorfozei⁷. Drept urmare și în cultura populară din Maramureș șarpele se poate metamorfoza și lua felurite forme. În unele legende moartea care seceră sufletele este imaginată în chip de șarpe. “Aici în dosu’ căs’ o fost o babă. O fost vecinele în casă, în săptămâna aceie când o murit. I s-o arătat moartea și-o zis baba:

- Ni on șerpe cum o vinit și cum mi să bagă pă gură. Ni, șerpele cum vine. Tânăr-te și tu de gură, că am mere la tine. Aceie-o fo moartea în chip de șarpe. Apoi la două, ori la tri zâle-o murit⁸.

Credința ne amintește de una dintre manifestările predilecție agresive ale șarpelui, care constă tocmai în intruziunea în vintele celor care dorm⁹.

În unele legende întâlnim metamorfoza reversibilă, în urma căreia animalul seara ia chipul unui fecior chipeș, care devine partenerul proprietării lui, iar ziua redevine șarpe. Este motivul diavolului - șarpe metamorfozat în flăcău, care este descoperit de către drăguțul fetei, căruia nu își deschide ușa și care pândind pe la ferestre îl vede în casa fetei. “N-o vrut să-l leșe dă doarmă acolo că ie l-o avut pă dracu-n casă. Și cu acela-o găzdăluit ie. O pândit la ferești și-o văzut on fecior îmbrăcat ca și on țăran”. Amenințând cu spargerea geamului, în cele din urmă își deschide ușa, dar la deschiderea ușii, flăcăul simte cum trece pe lângă el un vuiet mare, iar flăcăul din casă se metamorfozează în șarpe. Întrebătă fata ce vuiet aşa mare a trecut pe lângă ei și se răspunde:

- “Lasă-l că-i puiucu’. Nu te teme că-i puiucu’.” (Desești)

Imaginea mărgelușei, șarpelui, arată Mihai Coman, racordează animalul la un topos extrem de răspândit în mitologia universală, aceea a șarpelui teriomorf, bogat, puternic, stăpân și paznic al comorilor, donator de obiecte magice¹⁰.

Mărgeaua șarpelui sau veriga zermilor cum este denumită în grai local este generalizată în folclorul maramureșean și românesc. În unele legende și mito-credințe ni se dau detalii despre geneza acestui obiect magic. “Zâc că fac zermii moară de zermi. Aceie moară o făce, când saduna să să puiască. Atunci scuipa scuipat și-o fac

⁶ Mihai Coman, *Mitologie populară românească*, Volumul I, București, Editura Minerva, 1986, p. 185.

⁷ Op. cit., p. 186.

⁸ Pamfil Biltiu, Maria Biltiu, *Izvorul fermecat*, Baia Mare, Editura Gutinul, 1999, p. 335.

⁹ Mihai Coman, Op. cit., p.187.

¹⁰ Op. cit., p. 184.

din el p-o coadă de zerme. Când o gâtă trag și unde fuje acela aceie pică“ (Moisei) “Era și câte cinzăci și mărjaua îi era pă coadă și tă’ făce spume. Din spumele loru, cum fac ii tăt’ să face mărjaua. Și-apoi când îi tare mărjaua și-o țăpă di pă coadă și-o pierd“ (Valea Stejarului).

În Maramureș este generalizată folosirea mărgelei șarpelui la tămaduirea oilor și vacilor cărora li se ia mana. “Și oricând îs oile strâcate la stână și dau zăr să mulji oile pân mărje și oile să tomnesc“ (Valea Stejarului). Vacile se mulgeau și ele prin mărgea sau pe acest obiect pus în doniță. Uneori tratarea vacilor stricate cu mărgeaua era mai complicat. Vaca trebuia mulsă în cruciș prin mărgea, iar laptele muls prin orificiul ei, se punea între coarnele vacii. (Berbești). În unele sate era suficientă atingerea țătelor vacii cu mărgeaua și se vindeca. Mărgeaua șarpelui este eficientă și în practicile magice de despărțire a partenerilor, dacă se trecea printre ei cu acest obiect magic, partenerii se despărțeau, ceea ce ne amintește de practica despărțirii partenerilor cu bățul cu care s-a despărțit un șarpe de o broască.

Credința că nestematele - sau numai unele din ele - sunt pietre căzute din capul șerpilor nu sunt decât alterarea vechiului mit al monștrilor subterani, păzitori de comori, aşa cum arată Mircea Eliade. Credința este răspândită la o serie de popoare, precum la francezi, englezi, siberieni, polonezi, maghiari, dar și la unele popoare de veche civilizație precum la chinezi, indieni etc¹¹.

Ca monstru subteran, păzitor al comorilor, mitul șarpelui îl întâlnim în legendele despre Pintea, în care au pătruns multe motive din mitologia universală. Unii căutători ai comorilor, formate din bani de aur ascunși în peșteri, deși ajung la ele, nu le pot lua, fiind păzite de un șarpe. “Și s-o dus în zua de Paști acolo mai multe persoane. O vrut să intre acolo să ieie galbinii. Și no putut lua c-o fost acolo on șerpe întins înaintea ușii. S-o-nchis ușa și-o vinit înapoia“¹².

Tot în acest mit al șarpelui păzitor și puternic trebuie căutată geneza și rosturile diferitelor forme de reprezentări ale animalului în arta populară, care în Maramureș sunt foarte des întâlnite. Între reprezentările foarte interesante și de mare vechime face parte perechea de șerpi, simbolizând fecunditatea, pe care o găsim transfigurată pe stâlpii porților maramureșene din Valea Stejarului, pe fruntarul unei porți vechi din Ieud și care închide reduplicări magico-mitice. Tot din această categorie de reduplicări magico-mitice face parte și motivul “șarpelui înjemănat”, care apare frecvent transfigurat pe lingurile de băcit din Maramureșul istoric, Tara Lăpușului și Tara Oașului. Acest motiv a fost foarte intens explorat de către icsusitul meșter popular din Săpânța Ion Stan Pătraș pe porțile și crucile sale, care este stilizat ingenios, grăție talentului său aparte.

În deosebit de complexă și interesanta reprezentare de pe fruntarul porții lui Pleș Chindriș din Ieud perechea de șerpi ne apare pusă în relație cu pomul vietii și

¹¹ Mircea Eliade, *Piatra șerpilor*. în *Meșterul Manole*, lași, Editura Junimea, 1992, p. 244246.

¹² Pamfil Biltiu și Maria Biltiu. *Op. cit.*, p. 424.

coarnele de berbec. Cei doi șerpi având limbile scoase extrag elixir dintr-un brad, care potrivit unor vechi credințe ar putea asigura tinerețea fără bâtrânețe și viața fără de moarte. Cât privește berbecul se știe că acesta simbolizează și el ca și șarpele fecunditatea.

Perechea de șerpi, potrivit cercetărilor noastre de teren, este folosită în practici magice, cel mai adesea în cele de făcătură. „Jinerele meu cum o cosât on pic o dat de-o pungă. O fost în pungă doi șerpi, on cocoș curățât și fără cap și fără picioare, da era cu pene negre. Apoi o zâs că a doua zî o fost beteag tare și o murit. Tătă lumea-o zâs c-o fost făcătură“ (Săpânța). Perechea de șerpi este mai răspândită în ornamentica tradițională, aşa cum ne dovedește o reprezentare de pe fruntarul unei case vechi din Câmpulung Moldovenesc.

În arta populară reprezentarea șarpelui în acest spațiu este răspândită și poate fi frecvent întâlnită pe bătele, căucele ciobănești, pe furcile de tors, pe stâlpii porților de intrare în gospodărie etc. Atari reprezentări nu pot fi despărțite de funcția protectoare a șarpelui cu care apare în cultura noastră populară. „Şarpele la tătă casa unde e șarpe e noroc, la casă merge bine și nici un rău nu să apropie“¹³.

Şarpele ne apare ca un nucleu mitico-simbolic generator de funcții simbolice, cum just menționează Mihai Coman¹⁴. Dintre acestea se detasează motivul șarpelui antropofag, care în Maramureş și Tara Lăpușului circulă și în colinde. „Colo-n jos, în prundancele, / Răsărit-o două stele / Da zo, acele nu-s și stele, / Căs ochiț' șerpător. / Îi mânânc p-on voinic. / Jumătate I-o mâncat. / Jumătate nu-l mai poate / De curăle țânțălate, / De cuțâte ascuțâte“¹⁵.

Colindul narând tema șarpelui antropofag ține de complexul relațiilor părinți-copii. Este știut că în mentalitatea omului din popor, lipsa copiilor sau pierderea lor imediat după naștere era considerată o mare nenorocire. În scopul prevenirii ei omul din popor a căutat să acționeze în plan ritualic. Este foarte posibil ca la baza acestei colinde să stea un rit de apărare, care odinioară trebuie să fi existat în riturile de naștere. Sunt frecvente în folclorul nostru basmele și baladele în care mama își blestemă copilul în leagăn, ca să-l mânânce șarpele, după cum arată Dumitru Caracostea¹⁶. Blestemul din colindă vine să ne edifice asupra acestui rit. „Sugă șerpă’ carne ta, / Cum mi-ai supt tu inima. / Sugă șerpă’ trupu’ tău, / Cum mi-ai supt tu pieptu’ meu“¹⁷.

Aurel Bodiu descifrează în blestemul din balada Mistricean o formulă inițiatică, strâns legată de credința în șarpele totem. Voinicul trebuie să devină ce-a fost înainte șarpe¹⁸. Același autor menționează că privită din altă perspectivă balada șarpelui poate

¹³ Artur Gorovei, *Şarpele de casă. Memoriile secției literare*, Seria a II-a, Tom XI, p. 3.

¹⁴ Mihai Coman, *Op. cit.*, p. 190.

¹⁵ Pamfil Biltiu, *Sculați, sculați, boieri mari*, Cluj, Editura Dacia, 1996, p. 297.

¹⁶ Dumitru Caracostea și Ovidiu Bârlea, *Problemele tipologiei folclorice*, București, Editura Minerva, 1971, p. 112.

¹⁷ Pamfil Biltiu, *Op. cit.*, p. 297.

¹⁸ Aurel Bodiu, *Şarpele antropofag*, în *Anuarul Muzeului etnografic al Transilvaniei pe anul 2001*, Cluj, Editura Mediamira, 2000, p. 266.

fi concepută ca un preambul la viața sexuală, o experiență analogă morții și învierii. Inițierea tinerilor comportă simularea înghițirii neofitilor de către un monstru¹⁹.

Valențele mitico-magice în care se întâlnește șarpele antropofag în folclorul maramureșean ne dezvăluie și reminiscențe posibile ale unor urme ale funcției animalului de erou civilizator. El devoră, pedepsind astfel capital de regulă femei care au săvârșit păcate grave. Din astfel de legende nu poate fi exclusă o influență și religioasă. Femeia care își aruncă rivala în moarte, făcându-și pe ursită cu broasca, femeia moare în urma cărui fapt soțul rămâne singur cu copiii.

Ca rezultat al încreștinării motivul capătă în unele variante o tratare naivă. O vrăjitoare care lua mana vacilor, apăsată de povara păcatului mare săvârșit, se spovedește la preot. Acesta măhnit de gravitatea păcatului îi dă canon să se ungă cu groștior, apoi să meargă la un copac pe care să-l ungă “ca și cum l-ar văruit”. La copac vine puzderia de șerpi care o devoră pe femeia păcătoasă.

Având prelungiri în creștinism motivul șarpelui antropofag cunoaște o diversificare mai mare, pătrunzând și în arta populară. În scena judecății de apoi în pridvorul bisericilor de lemn din Zona Codrului și Tara Lăpușului întâlnim transfigurații în pictura murală șerpilor care devoră sânii femeii care nu face prunci, având desigur rosturi moralizatoare.

Şarpele este un *factotum* simbolic și mitico-magic. Numai așa ne putem explica marea lui varietate și ipostazele cu care apare în mitologie credințele și legendele maramureșene. În unele variante el poate fi luat de gospodină “pă bani”, “pă avere”, “pă domni”, “pă găzdușag”, “pă găzdăluit”, “pă dragoste”.

Și în aceste legende și credințe șarpele trebuie tratat mitico-magic felurit. Erau ținuți pe masă sau supt pat, hrăniți cu prioritate culcați în pat cu proprietara, alintăți cu epitetele “puiucu” sau “puiuțu”, mai rar “mititiocu”. Puterea lui extraordinară derivă din credințele în șarpele-diavol, care ne sunt sugerate și în incipiturile unor legende. “Şarpele care-i crescut la casă îi satana”²⁰. Șerpii crescute și tratați pentru astfel de scopuri trebuie să li se împlinească orice porniri, cum ar fi urcarea pe piciorul stăpânului până la gât. Li se permitea să umble pe tot corpul stăpânului sau să-i intre în gură “până la împărătuș, la gâltan, asta de tri ori”²¹ (Berbești).

Astfel preparat magic șarpele devine izvorul și generatorul unor mari bogății. “Si-o zâs că numă trăbuie să deșteagă ușa, apoi tăt felu aduna și aduce tătă noaptea. Tătă noaptea lucră.” (Berbești). Șarpele - diavol este generatorul acestor averi, dar tot el este și distrugătorul lor. “După aceie tăte i s-o sodomit averile că erau a diabolului”²². Este prezentă aici o ilustrare a înfruntării contrariilor care era specifică gândirii arhaice²³.

¹⁹ Op. cit., p. 267.

²⁰ Pamfil Bilțiu, Maria Bilțiu, Op. cit., p. 130.

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ Ivan Evseev, Op. cit., p. 448.

Şarpele luat “pă avere”, “pă găzduşag” are o origine mitică. “Femeile, care-o vrut să aibă găzduşag mare o clocit on ou susuoară, da nu ştiu cât timp, nouă zâle o cât. Şi de-acolo o ieşit on pui de şarpe. Atâta l-o clocit să aibă avere multă, bani mult. Tăt pântru avere l-o tânat” (Valea Stejarului).

În categoria acestor legende descoperim un alt motiv, răspândit în folclorul nostru, intruziunea şarpelui în corpul uman, care este una dintre manifestările predilecție ale acestui animal atât de încărcat de simboluri²⁴.

Şarpele de casă - una dintre ipostazele pozitive ale acestui animal este generalizat în cultura populară din Maramureş și românească. Este considerat un “genius loci”, spirit protector, reprezentând, în același timp, și spiritul strămoșilor²⁵. În legendele și mito-credințele din această categorie nu se dau amănunte de ordin fizionomic, dar și comportamental. Şarpele devine atât de familiarizat încât mănâncă dintr-un blid cu copiii casei lapte. Este “alb”, “pestriț”, “negru”, “galben”. Nu îl place să fie agresat, atunci atacă. Îl place să fie alintat prin mângâierea pe cap, atunci “scoate limbile și sâsăie”. Nu este permisă uciderea lui care produce moartea animalelor sau a “coconilor”, incendierea gospodăriei. Când aduce gospodina laptele dispără în ascunzit și reapare când aceasta pleacă.

Aşa cum arată cercetările nu putem despărți această familiarizare a şarpelui, căruia i se încredințează casa spre a fi păzită, de stăpânii ei de vechile credințe legate de inițiere. Ele s-au păstrat nu numai în legende, dar și în multe dintre basmele populare²⁶.

Asocierea şarpelui cu laptele este una dintre mito-credințele cele mai răspândite în folclorul nostru. Si în Maramureş el urcă pe picioarele vacilor sau a oilor sugând direct din uger, fără să muște animalele. Circulă frecvent și credința despre intruziuni ale şarpelui în corpul omului care este scos prin punerea la gura acelei persoane a unui blid cu lapte, care atrage şarpele și iese din corpul celui în care a intrat.

În Maramureşul istoric mai persistă legende axate pe motivul păzirii de către şarpe a sufletului unor persoane care au săvârșit păcate grave. Din aceste categorii fac parte sinucigașele gravide, precum și vrăjitoarele. La înmormântarea unei vrăjitoare faimoase din Vadul Izei, Ana Herbel, defuncta a fost păzită de şarpele - diavol. “Sta zермеle acolo pă sicriu să nu s-apropie nime. Numa din drum să uita tăță. Si când o dus-o la groapă, el nu s-o dus di pă moartă. În copărșeu l-o băgat și pă el. Tăt dracu’-o stat acolo și-o păzât-o” (Borșa). La fel s-a întâmplat cu o sinucigașă gravidă cu doi gemeni. “O femeie-o fost gravidă cu doi jemeni. Când o mărs în pădure s-o spânzurat. Omu’ ii s-o dus după ie. O văzut lume multă pângă femeia aceie. Zermele o zinit, o

²⁴ Mihai Coman, *Op. cit.*, p. 186-187.

²⁵ Silvia Chițimia, *Balada “Şarpele” în elementele ei de străveche cultură românească*, în *Revista de etnografie și folclor*, nr. 2, 1979, p. 193.

²⁶ Eugen Agrigoroaiei, *Tara neuitatelor constelații*, Iași, Editura Junimea, 1981 , p. 245. 27. Pamfil Biltiu, Maria Biltiu, *Op. cit.*, p. 424.

intrat la femeie pă la picioare sus, pănă la grumaz și pă la mâna o ieșit și i s-o-nicolăcit pângă cap. Oricât o dat după el cu bote, cu pietri nu l-o nimerit. N-o putut nime să-i despărța (scă) deolaltă, să-l ieie di cătă ie. Tătă lumea zâce că-acela-i dracu' din ce s-o spânzurat" (Borșa).

Beneficiar al unei puteri extraordinare șarpele, în folclorul maramureșean, este implicat într-o serie de practici magice, ca element de recuzită. În vrăjurile de făcătură, generalizate în întregul Maramureș, se miza pe efectul magic al cocoșului negru, fără cap și fără picioare alături de perechea de șerpi uciși, de a căror frecvență în folclorul din acest spațiu am amintit.

Ca și în farmecele de făcătură șarpele mai este întâlnit și în vrăjurile de adus feciorii pe sus de la distanță, vrăjuri în care animalul este supus unui proces de preparare magică ca și în alte tradiții. "Când vrei să-aduci drăguțu' pă sus, punei on șarpe-n gura cuptorului și-l fierbei în oală. Îl clocotei în gura cuptorului. Si când fierbe el mai tare el tăt vine pă sus, pă meliță" (Dragomirești).

În legendele și mito-credințele din spațiul investigat de către noi mai persistă reminiscețe ale vrăjurilor de adus multimea de șerpi "serpăraia". "Mama lui Vrancea ce știu io ce-o descântat, ce-o vrăjit, de-o ieșit de amuunde atâta șerpi cătă frunză o fost în nuc. Si s-o strâns giu-mătate satu să vadă serpăraia aceie. Vecinele acelea o stat să vadă ce s-or face. Strâga:

- Ioi! Ioi! Vai! Vai! Aiștia de s-or scoborî gios pă tăt ne-or mâncă. Si apoi nu știu ce s-o facut șerpii. Si tătă lumea s-o crucit" (Nănești).

Unele credințe rămân semnificative pe linia dezvăluirii caracterului șarpelui de animal teriomorf și chtonian, aflat în contact cu adâncurile pământului (30). Ele sunt legate de mitologia uciderii lui ca animal ostil omului. "Când îi tare cald șerpele stă-n cărare, ca să îl omori, că dacă nu îl omoară, nu îl primește pământu' la Zua crucii, când să bagă tăte vietățâle aieste în pământ. Dacă o mușcat ceva și nu îl omoară nime nu-l primește pământu' pănă la anu', la Zua Crucii ce bătrână" (Petrova).

Şarpele preparat magic, prin uciderea lui în riturile de provocarea ploii a pătruns și în medicina populară. "O femeie cu soț betegos pe care oricât au încercat să-l vindece babele, ba cu cele băbești, ba di pă la doctori" este tămaduit în cele din urmă grație efectului curant al unturii șarpelui ucis. "Femeia, trecând pe acolo de mai multe ori, ce s-o gânit. Măi am auzât că untura de zerme îi bună și de lecuit. Am să ieu on pic de untură de aceie de zerme. De i-a tre(ce), ia tre(ce) și are să-i treacă, de nu să moară să nu să mai chinuie. Să duce la bărbat și-i pune să mâncânce. Văzând femeia că-i bună picătura de unsoare o pus oala să-i mai picure zamă de zerme în oală. I-o mai dat la bărbat și-o mâncat. Apoi după câteva zâle, mâncând mâncare cu picături

27. Pamfil Biltiu, Maria Biltiu, *Op. cit.*, p. 424.

28. Pamfil Biltiu, Maria Biltiu, *Op. cit.*, p. 167.

29. *Op. cit.*, p. 338.

30. Mihai Coman, *Op. cit.*, p. 185.

din unsoarea zermelui, s-o însănătoșit, și-o vinit iară la putere, cum o fo' mai înainte. Iară femeia s-o gănit mult că mare putere are unsoarea de zermă“ (Văleni Maramureș).

În pofida vremii ce a trecut legendele și mito-credințele legate de șarpe din Maramureș continuă să ne frapeze prin bogăția și varietatea lor, dar mai ales prin motivele și elementele de mare vechime, unele cu valoare de unicat care le conțin.

CONTRIBUTIONS TO THE STUDY OF THE SNAKE'S MAGIC POWER AND MITHOLOGY IN THE FOLK ART IN THE HISTORICAL MARAMUREŞ AND LĂPUŞ COUNTY

(SUMMARY)

In this micro - study I have analyzed the presence of the snake as a complex theme in the folk culture of two folkloric regions Maramureș county, theme that I observed in its different expression: religion, legends, stories, carols, as well as in the popular art.

The first part deals with the presence of the snake in the rain rituals and in the signs foreseeing this atmospheric phenomenon. The investigation part was meant for the presence of the snake, under its different aspects in religions, legends and stories. Here I have underlined the presence of some themes specific to Maramureș county, such as: “the snake taken for the fortune“, “for love“, “for welfare“. I have continued then with the analysis of the snake as a ballad and carol theme.

I have granted the due place to the presence of the snake in the folk magic, analyzing both, the name of the pearl belonging to the snake and his (the snake's) presence in different manifestations of the folk art from Maramureș. In the last part I analyzed the presence of this animal in the folk medicine.

On bibliographical basis, the themes are described comparatively, therefore I have underlined their presence in our folklore as well as in the folklore and mythology of other countries.

The themes of the snake in the folk art from the area investigated directly by us was studied by underlining, each time, their symbolic significance, on the grounds of specialty bibliography.

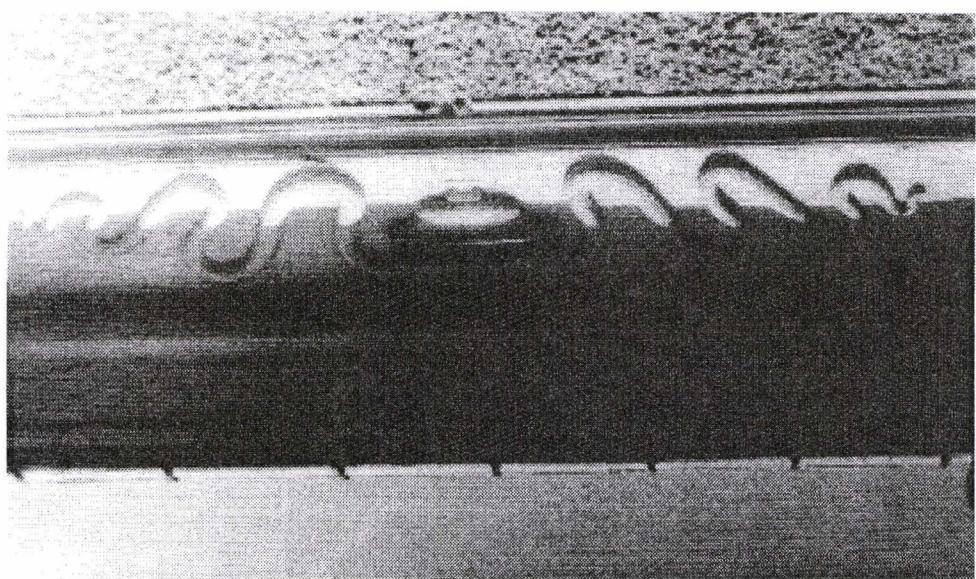
Perechea de șerpi extrăgând elixir dintr-un pom al vieții, aflată în relație cu coarnele de berbec și arcul solar. Piesă de la frunțalul unei porți din Ieud. Foto Pamfil Bîlțiu

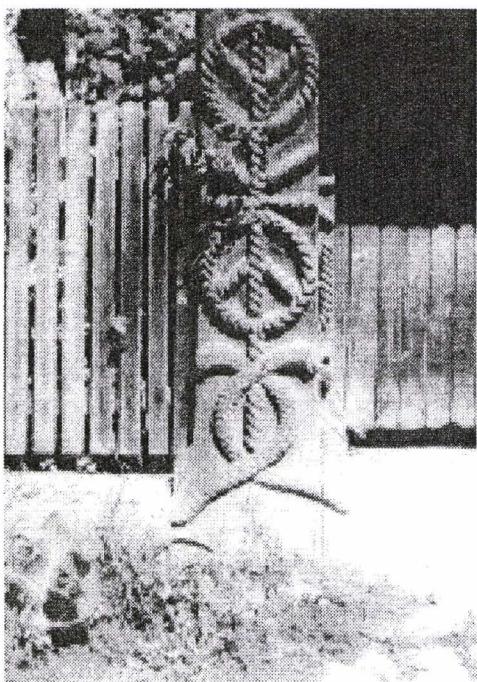
Poartă veche având sculptat pe stâlp motivul șarpelui (Bogdan Vodă, azi Muzeul satului maramureșean Sighetul Marmației). Foto Pamfil Bilțiu

Poartă din Bogdan Vodă având sculptat motivul șarpelui (Detaliu). (Muzeul satului maramureșean Sighetul Marmației). Foto Pamfil Bilțiu

Perechea de șerpi. Decor de pe fruntarul unei case vechi din Câmpulung Moldovenesc, județul Suceava. Foto Pamfil Bilțiu

Poartă veche având transfigurată la baza stâlpului perechea de șerpi,
simbol al fecundității, Valea Stejarului. Foto Pamfil Bilțiu